

Jak správně citovat?

Cíl textu:

Doplnit animovanou přednášku o textovou formu a umožnit její tisk. Rozšířit základní znalosti o praktické postupy citování, odkazování.

Základní pojmy:

- **citát** - doslovně převzatá část textu z použitých pramenů literatury
- **citace** - doslovné uvedení cizího výroku nebo textu v rámci vlastního dokumentu doprovázené obvykle přesnou identifikací pramene, ze kterého daný výrok nebo text pochází, tedy bibliografickou citací. V textu je obvykle uvedena uvozovkami, odsazením nebo jiným typem písma
- **bibliografická citace** - zdroj informací pro čtenáře, recenzenta, oponenta dokumentu, umožňuje identifikaci a zpětné vyhledání dokumentu, příp. zdroj odkazu na další literaturu
- **seznam bibliografických citací** - seznam použitých pramenů literatury

Osnova

1. ÚVOD.....	3
2. PROČ CITOVAT	3
2.1 CITAČNÍ ETIKA	3
2.2 ČEHO BYSTE SE MĚLI VYVAROVAT?	3
2.2.1 PLAGIÁTORSTVÍ	4
2.3 PROČ CITOVAT	4
3. CITAČNÍ NORMA	5
3.1 ODLIŠNÉ CITAČNÍ STYL	5
3.1.1 PŘÍKLADY ODLIŠNÝCH CITAČNÍCH STYLŮ	5
3.2 OBECNÉ ZÁSADY CITOVÁNÍ	6
3.2.1 ODKUD BEREME ÚDAJE PRO CITOVÁNÍ.....	7
3.2.2. STRUKTURA BIBLIOGRAFICKÉ CITACE (MONOGRAFIE).....	7
4. POUŽITÍ CITACE V PRAXI.....	7
4.1 BIBLIOGRAFICKÝ SOUPIS, SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	7
4.1.1 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY CITOVÁNÍ – KLASICKÉ TIŠTĚNÉ DOKUMENTY	8
4.1.2 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY CITOVÁNÍ – ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY.....	9
4.2 ODKAZY NA CITACE V ODBORNÉM TEXTU	10
4.2.1 METODA POZNÁMEK.....	10
4.2.2 METODA ČÍSELNÝCH CITACÍ.....	11
4.2.3 METODA PRVNÍHO PRVKU A DATA	11
5. REFERENČNÍ MANAŽERY	12
6. SHRNUÍ	13

1. ÚVOD

Píšete-li odborný text (knihu, článek do časopisu, příspěvek na konferenci, výzkumnou zprávu, diplomovou práci), musíte se podřídít jistým zásadám a zvyklostem, které stanoví např. vydavatel, vysoká škola aj. Jde o formální úpravu a členění vlastního textu, vybavení obrázky, rejstříky, anotacemi a abstrakty, uvedení seznamu citované a použité literatury k předkládanému tématu (v tištěné i elektronické formě).

Pro tyto účely existují citační normy sjednocující výše uvedené zásady, nebo pokyny vydavatelů, které respektují zvyklosti v daném oboru nebo časopisu. Tyto zásady jsou pak obvykle uváděny v pokynech pro autory při přípravě rukopisu, v konkrétních časopisech nebo je lze vyhledat na internetových stránkách vydavatelů (v angl.: information for authors, draft standard, draft recommended practice, style guide, style format, reference formats, citations, citation guides, notice to contributors).

V následujícím textu se budeme zabývat mezinárodně platnou „citační normou“ ČSN ISO 690.

2. PROČ CITOVAT

Psaní odborného textu jakéhokoliv typu obvykle vyžaduje uvedení odkazů na knihy, články či jiné dokumenty, ze kterých jste při své práci vycházeli - citace konkrétní vybrané pasáže (autorské právo) nebo využití autorových myšlenek jako základ pro vlastní argumentaci, vlastní závěry.

Pro citování byla ustanovena i tzv. **citační etika**.

2.1 CITAČNÍ ETIKA

Uvedeme si 3 základní důvody, proč citovat:

1. **ověření uvedených tezí** - umožňuje nalézt teze, z nichž výzkum vychází a práce, na nichž jsme stavěli. Umožňuje zjistit, kam až dosahuje současné poznání, a tak zabránit zbytečné práci na již objeveném,
2. **získání širšího kontextu dané problematiky** - uvádí čtenáře do souvislosti, významu a účelu práce,
3. **ochrana intelektuálního vlastnictví a autorských práv**.

Dále citační etika vyžaduje, aby autor:

- zveřejnil veškeré informační prameny, které použil pro svoji práci,
- zřetelně označil převzaté části,
- odkázal na původní dílo v textu identifikačními údaji,
- v soupisu informačních pramenů uvedl celý pramen ve shodě s autorským zákonem (č. 212/2000).

2.2 ČEHO BYSTE SE MĚLI VYVAROVAT?

- citování díla, které jste nepoužili – „zašifrování“ se kapacitou i bez souvislosti našeho tématu s jeho prací,
- necitování díla, které jste použili,
- autocitace – citování vlastních děl, která nemají souvislosti s dílem novým,

- nepřesné citování znemožňující identifikaci díla,
- různé – obsahově nesprávné citace, vytržení z kontextu, použití původního textu, použití původního textu pro jiné účely, než byl tento myšlen.

S čím se ještě setkáte

- přemíra citací snižuje původnost díla,
- spojitost citační etiky s ochranou autorských práv (ochrana vlastnictví děl vyjadřujících unikátní myšlenky autorů),
- existuje výjimka pro užívání a reprodukování děl bez svolení držitelů autorského práva k účelům vzdělávání, tedy k neziskovým činnostem
- ztížené prosazování autorského práva v prostředí internetu, umožňujícího snadnou a rychlou reprodukci dat,
- problém s plagiátorstvím studentů – snaží si ulehčit intelektuální činnosti.

2.2.1 PLAGIÁTORSTVÍ

Plagiátorství je použití myšlenek, slov či názorů někoho dalšího bez přiznání jejich původu.

Tip!

Dr. Russel Williams z Floridské Státní Univerzity nabízí tyto rady pro vyvarování se neúmyslnému plagiátorství:

1. pokud přebíráte z jakéhokoli zdroje materiál, který není váš, a vkládáte ho do své práce, musíte poskytnout buď přiměřenou poznámku pod čarou, koncovou poznámku, vsuvku nebo bibliografickou referenci na zdrojový materiál,
2. každý materiál citovaný doslovně z jiného zdroje musí být uzavřen v uvozovkách a jeho zdroj označen tak, jak je zmíněno v bodě č. 1,
3. materiál nepřevzatý z textu doslovně, ale pouze parafrázovaný musí být také značen způsobem určeným v bodě č. 1.

2.3 PROČ CITOVAT

- bibliografická citace je zdroj informací pro čtenáře, recenzenta, oponenta dokumentu,
- autor dokazuje vlastní znalost zpracovaného tématu,
- identifikace a zpětné vyhledání dokumentu, příp. zdroj odkazu další literaturu,
- dodržení autorské etiky (a autorského zákona),
- vytváření tzv. skrytých bibliografií (seznam literatury = bibliografie uvedené přímo v konkrétním dokumentu nebo informující o další literatuře k danému předmětu či tématu.

3. CITAČNÍ NORMA

Pravidla citování v soupisu použité literatury a odkazů v textu upravuje mezinárodně platná "citační norma":

ČSN ISO 690 - ČSN ISO 690 Bibliografické citace. Obsah, forma a struktura (účinnost od 1. 12. 1996)

- obsahuje pravidla psaní a odkazování bibliografických citací monografických publikací a jejich částí, časopiseckých (seriálových) článků, příspěvků do monografií (např. sborníků z konferencí) a patentových dokumentů

ČSN ISO 690-2 Bibliografické citace. Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části (účinnost od 1. 2. 2000)

- stanovuje způsoby citování elektronických monografií, databází a počítačových programů a jejich částí, elektronických seriálových publikací (časopisy) a jejich částí (články), elektronických nástěnek, diskusních fór a elektronických zpráv, a to jak pro elektronické publikace na příslušných nosičích (CD ROM, disk), tak i pro online dokumenty, u nichž je třeba ještě uvést dostupnost v počítačové síti.

V normě jsou stanovena:

- obecná pravidla pro psaní údajů bibliografických citací (autor, název, vydání,...),
- formální úprava a struktura citací (v jakém pořadí a v jaké formě se zapisují),
- povinné a nepovinné údaje,
- uspořádání soupisu bibliografických citací a metody odkazů.

3.1 ODLIŠNÉ CITAČNÍ STYL

Kromě této mezinárodní normy jsou používána i jiná pravidla, pokyny či doporučení (citační styly) pro zpracování bibliografických citací.

Některé obory, časopisy, vydavatelé atd. užívají vlastní citační pravidla (citační styly). Důvody jsou různé - např. tradice daného časopisu, specifické potřeby konkrétního oboru apod.

S odlišnými pravidly citování se můžete setkat např. u časopisů, které vydává American Psychological Association, <http://www.apastyle.org/electref.html> či Modern Language Association http://owl.english.purdue.edu/handouts/research/r_mla.html.

Bibliografické citace vytvořené podle jednotlivých stylů se mohou lišit například:

- v rozsahu bibliografických údajů,
- v pořadí jednotlivých údajů,
- v interpunkci,
- ve způsobu odkazování na prameny v textu atd..

3.1.1 PŘÍKLADY ODLIŠNÝCH CITAČNÍCH STYLŮ

Pro ilustraci si uvedeme některé z užívaných citačních stylů.

Psychologie

APA Style - citační styl American Psychological Association užívaný v psychologických disciplínách.

Online tutoriál: <http://www.apastyle.org/learn/tutorials/basics-tutorial.aspx>.

Lékařské obory

NLM Style - citační styl užívaný v biomedicínských časopisech, vytvořený U.S. National Library of Medicine.

Kompletní citační styl: <http://www.nlm.nih.gov/citingmedicine>.

Humanitní obory

MLA Style - citační pravidla užívaná v humanitních oborech, především v oblasti jazyka a literatury. Vydává Modern Language Association of America.

Online manuál: <http://www.library.ubc.ca/pubs/mlastyle.html>.

Sociální vědy

ASA Style - citační styl American Sociological Association užívaný v oborech sociologie a sociálních věd. Online manuál: <http://lib.trinity.edu/research/citing/asa%20style%20citations.pdf>.

Technické obory

IEEE style – pravidla Institute of Electrical and Electronics Engineers, která se užívají v technických oborech jako je elektrotechnika, informatika atd.

Manuál: http://www.ieee.org/portal/cms_docs_iportals/iportals/publications/authors/transjnl/auinfo07.pdf.

Přírodní vědy

CSE style – citační styl vytvořený Council of Science Editors. Užívá se v přírodních vědách – biologii, chemii, matematice a fyzice.

Online manuál: <http://www.lib.unc.edu/instruct/citations/cse/>.

3.2 OBECNÉ ZÁSADY CITOVÁNÍ

Uvedeme si, co je při citování důležité:

- **přehlednost a jednotnost** údajů,
- **přesnost** (zápis citace několika způsoby, vybrat si jeden pro danou práci a držet se jej u všech citací),
- **úplnost** (více údajů pro zpětnou identifikaci – nepřesnosti při přejímané citaci),
- použití **primárních pramenů** (citovat údaje pouze z publikací, které jsme měli v ruce),
- **nezkracování slova** obsažená v údajích o citované publikaci (ČSN ISO 4. Informace a dokumentace: pravidla zkracování slov z názvů a názvů dokumentů),

- platí zásada **zachování pravopisných norem** pro daný jazyk (u cizojazyčné literatury),
- platí zásada **zachování jazyka knihy** (nepřekládáme údaje o názvu, autoru, vydání – 1st edition, 2nd ed., fyzickém popisu 320 p. (pages), 320 S. (Seiten), jména nakladatelů),
- **chybějící údaj přeskočit** (pokud chybí, vynecháme jej a pokračujeme údajem následujícím).

3.2.1 ODKUD BEREME ÚDAJE PRO CITOVÁNÍ

Zdrojem údajů pro bibliografickou citaci je primární dokument, tj. např. kniha, kterou držím v ruce. Co je třeba znát:

- údaje, které charakterizují publikaci (**struktura**),
- odkud tyto údaje čerpat (**prameny**),
- jak je zapisovat (**norma**),
- **prameny údajů** citace - titulní list (+ rubová strana titulního listu), tiráž, stránkování (počet stran knihy zjistit v záhlaví nebo zápatí knihy).

3.2.2. STRUKTURA BIBLIOGRAFICKÉ CITACE (MONOGRAFIE)

Struktura citace podle normy ISO 690 vypadá následovně:

Autorské údaje (PŘÍJMENÍ, Jméno). *Názvové údaje (Název : podnázev).* **Pořadí vydání.** **Nakladatelské údaje (Místo vydání : nakladatelství), rok vydání. Rozsah (počet stran). ISBN (mezinárodní číslo knihy).**

U citování se můžeme setkat s různými typy formy citování.

Základem pro psaní citace je použití povinných údajů, které jsou nad tímto textem označeny tučným písmem. Podívejte se na rozdíly, které jsou zde stručně popsány v bodech:

- povinné údaje x nepovinné údaje (sekundární odpovědnost, edice),
- interpunkce se v jednotlivých částech citace liší, je rozepsána u jednotlivých typů dokumentů,
- údaj – oddělovací znak – mezera - další údaj (mezera se píše pouze po oddělovacím znaménku),
- za každým oddělovačem pole začínáme velkým písmenem.

4. POUŽITÍ CITACE V PRAXI

Nejčastěji se setkáme s využitím pro:

- **Bibliografický soupis** (seznam použité literatury) - různé typy dokumentů (monografie, článek, www),
- **Odkazy v odborném textu** - různé způsoby (číselná, prvního prvku a data, poznámky).

4.1 BIBLIOGRAFICKÝ SOUPIS, SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- umístěný na konci odborného textu (seznam použité nebo doporučované literatury, též nazývaný skrytá bibliografie = je „ukrytá“ v monografiích, diplom. pracích, ...),
- obsahem jsou jednotlivé bibliografické záznamy, uspořádání soupisu bibliografických citací a metody odkazů,

- řazení záznamů v seznamu: abecední podle autorů či názvů, časové podle roku vydání nebo číselné podle pořadí odkazů v textu,
- formální úprava je dána normou ČSN ISO 690 Bibliografické citace,
- určeno autorům a redaktorům pro zpracování citací tištěných i elektronických dokumentů.

4.1.1 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY CITOVÁNÍ – KLASICKÉ TIŠTĚNÉ DOKUMENTY

Praktický příklad - monografie, kniha

PŘÍJMENÍ, Jméno. Název knihy : podnázev. Vydání. Místo vydání : Název nakladatelství, rok vydání. Počet stran. ISBN.

KOSEK, Jiří. *Html - tvorba dokonalých stránek : podrobný průvodce*. 1. vyd. Praha : Grada, 1998. 291 s. ISBN 80-7169-608-0.

HAUGELAND, John. *Artificial intelligence : the very idea*. 3rd printing, 1987. Cambridge (Massachusetts) : MIT Press; London : Bradford Book, c1985. 286 p. ISBN 0-262-08153-9.

Praktický příklad – diplomová práce

PŘÍJMENÍ, Jméno. Název : podnázev (= druh práce). Místo vydání : Název vysoké školy, případně fakulty, rok vydání. Počet stran, počet příloh. Vedoucí diplomové práce.

BILAVČÍKOVÁ, Jana. *Projektové vyučování ve vlastivědě : diplomová práce*. Brno : Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, 1999. 97 l., 25 l. příl. Vedoucí diplomové práce Miloslava Machalová.

Praktický příklad – časopis (seriál) jako celek

Název: podnázev. Místo vydání : Název nakladatelství, roky vydání (od-do), ročník (od-do). Standardní číslo (ISSN).

CHIP : magazín informačních technologií. Praha : Vogel, 1990- . Vychází měsíčně. ISSN 1210-0684.

Praktický příklad – článek v časopise (seriálu)

Autor. Název článku. Název seriálu, rok vydání, ročník, číslo, strany od-do.

VAN DER VET, P. E. - MARS N. J. I. Condocet query engine : a engine for coordinated index terms. *Journal of the American society for information science*, May 1999, vol. 42, no. 6, p. 485-492.

SMEJKAL, V. Proč nový zákon? *CHIP : magazín informačních technologií*, 1999, roč. 9, č. 11, s. 54-55.

Norma ISO 690 doporučuje, jak citovat i další typy dokumentů. Např. sborník, příspěvek ve sborníku, výzkumná zpráva, patent, norma, firemní literatura.

4.1.2 PRAKTICKÉ PŘÍKLADY CITOVÁNÍ – ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY

Specifické údaje, které se citují u elektronických dokumentů:

- druh nosiče v hranatých závorkách za názvem citovaného dokumentu: [online], [CD-ROM], [magnetická páska], [disk],
- vydání – například verze programu,
- datum aktualizace/revize - uveden společně s datem zveřejnění,
- datum citování – uvádí se v hranatých závorkách v jazyce originálu u dokumentů, nelze-li zjistit datum zveřejnění, před datem citování se uvádí zkratka "cit." (například takto: [cit. 1998-08-25]),
- údaj o dostupnosti "Přístupný z", "Dostupný na", "Available from" včetně přístupového protokolu (Dostupný z WWW, URL mezi symboly < >).

Praktický příklad – www stránka, elektronická publikace

Jméno autora stránky (je-li uvedeno). Název stránky (tag "title") [online]. Datum publikování, datum poslední revize [citováno dne]. <URL adresa>.

DAVIS, John. *Suiseki FAQ* [online]. c1997, last revision 20th of January 1998 [cit. 1998-06-13]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.btinet.com/Faq.html>>.

RHEINGOLD, Howard. *The Virtual Community* [online]. c1998 [cit. 12. května 2003]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.rheingold.com/vc/book/intro.html>>. ISBN 0-521-33697-X.

Praktický příklad – elektronický časopis (seriál)

Název díla, seriálu [Druh média]. Údaje o vydání [datum citace]. Přístup ke zdroji. Standardní číslo.

Ikaros [online]. 1999, roč. 3, č. 10 [cit. 1999-12-31]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz>>. ISSN 1212-5075.

Praktický příklad – článek v elektronickém časopise (seriálu)

PŘÍJMENÍ, Jméno autora. Název článku. Název seriálu [druh média]. Datum vydání, ročník, číslo, datum poslední revize [citováno dne]. Přístup ke zdroji. <dostupnost -URL adresa> Standardní číslo.

KUBROVÁ, Barbora. WWW prezentace jako nástroj online marketingu. *Ikaros* [online]. 1998, č. 6 [cit. 6. dubna 1999]. Dostupný na World Wide Web: <<http://www.ikaros.cz/Clanek.asp?ID=200203072>>. ISSN 1212-5075.

4.2 ODKAZY NA CITACE V ODBORNÉM TEXTU

V textu např. diplomové práce odkazujeme na dokument, ze kterého citujeme části textu, myšlenky nebo závěry. V textu naší práce můžeme uvádět citace v textu doslovně (text z cizí práce je vypsán do naší práce identicky, doslovně) nebo volně, vlastní formulace cizího textu – formou parafráze.

Odkaz v textu slouží k identifikaci dokumentu (nebo jeho části). Odkaz je vsunut do textu nebo je uveden v poznámce na stránce dole pod čarou (na konci kapitoly, na konci textu), musí být zajištěna korespondence mezi odkazem v textu a bibliografickou citací.

Umístění citací může být pod čarou na stránce, na níž je odkaz; na konci kapitoly; na konci dokumentu – obvyklejší způsob (výhodou je soustředění veškerých citací na jednom místě). Kombinace obou způsobů znamená uvedení citace jako poznámky pod čarou a zároveň v celkovém soupisu na konci práce. Obvyklé označení stránky s citacemi je: Literatura, Soupis bibliografických citací nebo Použité zdroje (zahrnuje všechny typy dokumentů včetně elektronických). Citace se řadí abecedně (nejprve názvy s číslem na začátku, poté písmena). V případě více děl jednoho autora řadíme díla podle roku vydání – nejmladší díla jsou uvedena jako první.

Pro zápis odkazů v textu se používají tři následující metody:

- metoda průběžných poznámek,
- metoda číselných citací,
- metoda prvního prvku a data.

4.2.1 METODA POZNÁMEK

Na jednotlivé dokumenty odkazujeme číslem poznámky a citace samotné uvádíme v poznámce pod čarou. Číslování poznámek může být buď průběžné v celém dokumentu, nebo může začínat na každé stránce od čísla 1 (veškeré odkazy jsou pak uvedeny v poznámce pod čarou na stejné stránce).

Praktický příklad

(V textu práce):

...tento postup uvádí JACSÓ² i někteří další autoři jako např. TENOPIR³ ...

(V poznámkách pod čarou vypadají záznamy následovně):

2 JACSÓ, Peter. Errors of omission. Online& CD-ROM Review, October 1999, vol. 23, no. 5, p. 20–25.

3 TENOPIR, Carol. Electronic access to periodicals. Library Journal, 1993, vol. 118, iss. 4, p. 54–55.

4.2.2 METODA ČÍSELNÝCH CITACÍ

Praktický příklad

(V textu práce):

...jak uvádí TENOPIR (33) , tato problematika je poměrně obsáhlá.... kolega JACSÓ její výzkum dále doplňuje ve své vlastní studii (3)..., která z práce Carol Tenopir (33) vychází....

(V soupisu citací vypadají záznamy následovně):

-
-

3. JACSÓ, Peter. Errors of omission. Online & CD-ROM Review, October 1999, vol. 23, no. 5, p. 20–25.

(následují další citace použitých dokumentů podle čísel)

-

33 . TENOPIR, Carol. Electronic access to periodicals. Library Journal, 1993, vol. 118, iss. 4, p. 54–55.

4.2.3 METODA PRVNÍHO PRVKU A DATA

V textu se vyznačuje identifikační část, pod kterou lze dokument nalézt v bibliografickém soupisu na konci dokumentu společně s rokem vydání dokumentu v kulatých závorkách. Identifikační částí bývá zpravidla jméno autora.

Praktický příklad

(V textu práce):

...jak uvádí PAGELL (1993)... uživatelé už si nemyslí, že možnost získat soupis bibliografických citací je báječná věc a možnost získat souhrn článku již také není zázrak, ale bída. Uživatelé chtějí plný text a to ihned.

(V soupisu citací vypadá záznam následovně):

PAGELL, Ruth. 1993. Reaching for the Bottle, Not The Glass : The End-User Factor of Electronic Full Text. Database, October 1993, vol. 16, no. 5, p. 52–54.

V případě, že autor napsal v daném roce více prací, za rokem vydání se pro odlišení uvádí malá písmena abecedy (a-z).

Praktický příklad

(V textu práce):

... na tuto tendenci jako první upozorňuje TENOPIR (1993a) a své tvrzení dokládá závěry z další studie TENOPIR (1993b)...

(V soupisu citací vypadá záznam následovně):

TENOPIR, Carol. 1993a. Electronic access to periodicals. *Library Journal*, 1993, vol. 118, iss. 4, s. 54–55.

TENOPIR, Carol. 1993b. Moving toward quality. *Library Journal*, 1993, vol. 118, iss. 10, p. 86–88.

Další ukázkou příkladů naleznete například v ISO 690:1987, Clause 9: Citations, 9.1: Relationship between references and text citations <http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/standard/690-1e.htm>.

5. REFERENČNÍ MANAŽERY

Referenční manažery jsou softwary pro správu bibliografických informací. Umožňují vytvářet, shromažďovat, nahrávat, exportovat bibliografické informace a následně vytvářet bibliografické seznamy (dle předdefinovaných citačních stylů). Používání referenčního manažeru vám může usnadnit psaní odborného textu.

Příklady placených referenčních manažerů:

EndNote, <http://www.endnote.com/>

RefWorks, <http://www.refworks.com/>

Reference Manager, <http://www.refman.com/>

ProCite, <http://www.procite.com/>

Příklady volně dostupných referenčních manažerů:

Zotero, <http://www.zotero.org/>

Connotea, <http://www.connotea.org/>

Mohou pracovat na vašem lokálním PC (EndNote, ProCite, Reference Manager, Zotero) nebo také online (EndNoteWeb, RefWorks, Connotea).

Masarykova univerzita má licenci pro EndNoteWeb (www.myendnoteweb.com). Knihovna univerzitního kampusu na svých stránkách zveřejnila interaktivní tutoriál, jak s tímto referenčním manažerem pracovat: <http://www.ukb.muni.cz/kuk/animace/eiz/ENW/>.

Můžete si také stáhnout 30 denní free-trial verzi EndNote: <http://www.endnote.com/> přímo do svého PC a vyzkoušet si ho.

6. SHRNUÍ

V modulu jste se seznámili se způsoby, jak můžete hodnotit citovat použitou literaturu podle normy ISO 690, a dále vám byly krátce představeny další citační styly. Doporučujeme zjistit si na vašich oborech, jaká forma citování se používá.

Nyní se vraťte na začátek textové studijní opory a doplňte si tabulku.

K zapamatování

1. Zapamatujte si základy citační etiky
2. Použijte tento text, jako stručný manuál pro vytváření citace podle normy ISO 690 a ISO 690-2
3. Až budete psát diplomovou práci, vzpomeňte si na referenční manažery, kteří vám mohou usnadnit práci.
4. Existuje mnoho citačních stylů. Proto před začátkem každé vaší práce pozorně nastudujte, jako formu citování používá váš obor.

Tento modul pro vás připravili:

Věra Anthová, e-mail: anthova@mail.muni.cz

Stanislava Midrlová, e-mail: 217781@mail.muni.cz

Petr Sejk, e-mail: 75189@mail.muni.cz